

LANSINGERLAND

Foto's: Websites BVCB, Concordia, Oranjecomité Berkel en Rodenrijs, Molendatabase (Bram de Vries)

DE VERANTWOORDELIJKE SAMENLEVING

TEGENBEGROTING 2025

VOORWOORD

Lansingerland, 20 oktober 2024

De maatschappijvisie van het CDA gaat uit van de verantwoordelijke samenleving. Ten eerste staat daarin centraal dat mensen en de samenleving floreren met gemeenschapszin, verantwoordelijkheid voor elkaar en verdraagzaamheid als basis. Mensen worden letterlijk ziek als ze eenzaam zijn. Daarnaast stelt zo'n samenleving moraal boven de procedure, want rechtmatig en rechtvaardig zijn twee verschillende dingen. Tot slot stelt een verantwoordelijke samenleving duurzame waarden boven de korte termijn.

Dit concept van de verantwoordelijke samenleving staat tegenover een overheid die haar gemeenschapsversterkende rol verwaarloost, die doet alsof ze een bedrijf is. Een onjuiste overheidsvisie leidt ertoe dat burgers worden gezien als consument of klant – waardoor zij zich ook zo voelen. Burgerschap, een essentiële voorwaarde om een democratie gezond te houden, verdwijnt dan naar de achtergrond. En als reactie op een verdwijnend verantwoordelijkheidsbesef bij de bevolking, probeert de overheid de gaten dicht te lopen. Met steeds meer ambtenaren, raakt zij zelf verstrikt in procedures en protocollen, controlezucht en beheerszucht. Er ontstaat een vicieuze cirkel die de energie uit de samenleving wegzuigt. We zien deze tendensen ook in Lansingerland. De overheid dijt uit, en de samenleving komt in de verdrukking. Maar het kan ook anders.

Hoe ziet onze gemeentelijke begroting eruit, wanneer je die opstelt vanuit een visie op de verantwoordelijke samenleving? Dat hebben we in samenspraak met inwoners en met vertegenwoordigers van de gemeenschap, van verenigingen en bedrijven de afgelopen tijd onderzocht. Het resultaat van die inspirerende zoektocht vindt u hier. Het is een handreiking vanuit de verantwoordelijke samenleving - vertolkt door het CDA Lansingerland - aan de lokale politiek. We danken al die mensen die hebben meegedacht voor hun inzet. Dit is ons voorstel voor een dekkende begroting. We hopen op breed draagvlak voor deze begroting en voor de voorstellen daarin. Zo kunnen we samen werken aan de verantwoordelijke samenleving.

De Lansingerlandse CDA-fractie,

Jan-Willem van den Beukel

Nelleke Bouman

Dave Bergwerff

Job Halkes

Charles van Harn

Michel Krieger

Rita Leijendekker

Arnold Oosterlaan

Wouter de Ruiter

INHOUD

Onze voorstellen voor een verantwoordelijke samenleving vallen uiteen in vijf categorieën:

1. Een slanke overheid
2. Samenleven doe je niet alleen
3. Meer natuur en minder klimaatverandering
4. Fijne buurten en aantrekkelijke centra
5. Veiligheid voorop
6. Vitale verenigingen

Elke categorie is toegelicht in een apart hoofdstuk. We sluiten deze sluitende tegenbegroting af met een samenvattende tabel.

1. Een slanke overheid

- Soms is normaal goed genoeg. Een voorbeeld is het ophouden met het extra geld voor het project verduurzamen ‘**integraal beheerplan**’. Dat zou 400.000 euro moeten kosten. Gevraagd naar het waarom van die meerkosten staat in het rapport van een consultant dat straatbankjes met geïntegreerde zonnepanelen waarop je je telefoon kunt opladen nu eenmaal duurder zijn. Hieruit blijkt een verkeerd begrip van wat duurzaam is: een gewoon straatbankje van hout is beter voor het milieu en goedkoper dan dit soort ‘gimmicks’. Dit is koren op de molen van critici die zeggen: ‘duurzaamheid is gewoon een lang woord voor duur.’¹
- Bij het aanschaffen van een peperduur **mobiel servicepunt** bleek dat dit plan nog helemaal niet was uitgewerkt en dat er geen onderzoek was gedaan naar alternatieven, zoals loketten bij verzorgingshuizen. Intussen hebben we een dure bus en kost dit 40.000 euro per jaar, zonder aantoonbare meerwaarde. Daar stoppen we dus mee. Met de 3B-bus kun je ook naar het gemeentehuis, en er bestaat inmiddels levering van paspoorten aan huis.
- **Burgerparticipatie** lijkt steeds meer een heel duur circus te worden dat vooral teleurstellingen oplevert. De 100.000 euro die hieraan wordt uitgegeven – waaruit heel veel dure post-it-sessies worden gefinancierd – kunnen we op zak houden. Wat nodig is, zijn bestuurders die oprecht interesse hebben in de stem vanuit de wijken en de kennis van omwonenden. Buiten het gemeentehuis, daar ligt de sleutel.
- Sporten is gezond en goed. Iedereen kan sparen voor een bal of spelmateriaal en lid worden van een vereniging (mits de gemeente van de huurverhoging afziet, zie verderop). Het is dus overbodig om **gemeentelijke voetballen** en spelmateriaal ter beschikking te stellen via de sportbox. Zo besparen we 6000 euro per jaar.

---

¹ In de begroting 2023 stond als intensivering deze reeks van bedragen genoemd: 200K, 400K, 500K, 600K.

- Het **gemeentehuis** vraagt veel verwarming. In navolging van andere gemeenten kan ook bij ons de **maximumtemperatuur** wel wat omlaag, naar 19 graden. Dat spaart geld (50.000 euro per jaar) en het milieu.
- Professor, universiteitsbestuurder en oud-politicus Wim van de Donk heeft beschreven hoe de laatste decennia de overheid heeft gezorgd voor 'de verstatelijking van het maatschappelijk middenveld'. In gewone taal betekent dit dat verenigingen en stichtingen steeds meer werden gesubsidieerd en gereguleerd, waardoor ze hun verankering in de samenleving verloren, maar als halve uitvoeringsorganisaties van de overheid gingen functioneren. Daarmee verloren ze alle vitaliteit. In Lansingerland dreigt dit ook: de huur van voetbalvelden en sporthallen schiet omhoog, terwijl er 250.000 euro wordt uitgegeven aan **combinatiefunctionarissen, relatiemanagement sport**, GALA-akkoorden en convenanten over gezond leven: het klinkt allemaal sympathiek en levert ook wel resultaten op, maar onderaan de streep neem je verantwoordelijkheden weg uit de samenleving, op rekening van diezelfde samenleving. Daar stoppen we mee.
- Dankzij deze keuzes kunnen we de maatregelen in de volgende categorieën financieren. Bovendien geven we de verantwoordelijke samenleving weer ruimte en beperken we de groei van het overheidsapparaat. Zodoende kunnen we de voorgestelde stijging van de **OZB-belasting woningen terugdraaien**, en de stijging van de belasting voor bedrijven in 2025 halveren.

2. Samenleven doet je niet alleen

- Het mooiste voorbeeld van samenleven, is als mensen ervoor kiezen om hun leven te delen en dat te bezegelen met een huwelijk of geregistreerd partnerschap. Het is oerdom om dat financieel te ontmoedigen. Onze gemeente staat nu al in de top van dure gemeenten om te **trouwen of een geregistreerd partnerschap** aan te gaan. Het college stelt nu voor om de kosten voor een huwelijk met meer dan 100 euro te laten stijgen tot wel 1.140 euro! Dat is onacceptabel, en *penny-wise, pound-foolish*. De extra inkomsten die het college hiermee wil ophalen (10.000 euro), schrappen we.
- **Gehandicapten** hebben recht op een parkeerkaart en -plaats. Het is ongewenst dat zij extra moeten gaan betalen voor een medisch onderzoek om die parkeerkaart te krijgen, en voor de plaats zelf, die in het collegevoorstel 380 euro gaat kosten (nu 137 euro), omdat juist gehandicapten vaak al veel extra kosten maken om een normaal leven te kunnen leiden. De lastenverzwaring voor gehandicapten van opgeteld 25.000 euro per jaar die het college voorstelt gaat wat ons betreft dan ook niet door.
- Ook de kostenverhoging van aanvragen van ontheffingen ('RVV') voor het mogen parkeren in een parkeerschijfgebied door inwoners, is niet eerlijk en gaat dus niet door (15.000 euro). Feitelijk is dit een parkeerbelasting, en dat willen we niet in Lansingerland, zoals de Raad keer op keer duidelijk heeft gemaakt.
- Samenleven betekent dat je ruimte geeft aan de jeugd, de volgende generatie. Als zij goed opgroeien tot volwaardige burgers, ziet het er zonnig uit. Daarom is het goed om bijzondere prestaties voor jongeren te waarderen. In naburige gemeenten is het **jeugdlintje** daarvoor in het leven geroepen en

een groot succes! De gemeenteraad heeft al in 2019 een motie aangenomen om dit ook hier te organiseren. Volgens het college is daarvoor ruim 20.000 euro per jaar nodig, en dat stellen we beschikbaar.

- Samenleven is gebaat bij een gedeelde identiteit. Dat we ons thuis voelen in Lansingerland, heeft ook te maken met kennis van en waardering voor de lokale geschiedenis en eigenaardigheden, zoals de linten, de tuinbouw, mooie monumenten, etc. Voor 'historie' krijgen we als gemeenten 7 euro per inwoner van het Rijk, en we geven er maar 1 euro per inwoner aan uit. Dat is niet verstandig. Daarom verhogen we het budget voor **archeologie en erfgoed** en besteden we dat in overleg met de drie historische verenigingen van Bleiswijk, Bergschenhoek en Berkel en Rodenrijs, ook met het oog op de buurtschappen Kruisweg en Rotte.
- Waar anders vieren we de samenleving, dan bij onze jaarlijkse volksfeesten, zoals **Koningsdag en de Sinterklaasintocht**? En toch is de minimale subsidie die zij ontvangen al jaren bevroren (dus niet gecorrigeerd voor inflatie) en stelt het college zelfs voor dat om ze voortaan zelf te laten betalen voor het vegen van de straten na afloop van het feest. Dat komt rauw op het dak van de vrijwilligers die de Koningsdag organiseren, daarvoor veiligheidsplannen maken, vrijwilligers en sponsors werven, en er bloed zweet en tranen in stoppen om meer dan 60.000 inwoners te ontvangen. Die bezuiniging schrappen we daarom, en we verhogen de subsidies met 20% (6.000 euro).
- **Samenleven begint bij een woning**: bijvoorbeeld voor jongeren die het huis uit willen (naar een eigen woning, evt. met gedeelde voorzieningen) en voor ouderen die een gelijkvloerse woning zoeken (en daarbij een gezinshuis achterlaten). Het CDA wil daarom dat het college tempo maakt bij de bouw op Wolfend in Bergschenhoek en bij de Lange Vaart en de Merenweg in Bleiswijk. We maken daarvoor ambtelijke capaciteit beschikbaar door te stoppen met de heilloze lobby voor woningbouw op Bleizo en daar een hoogwaardig bedrijventerrein te realiseren met windturbines. Bijkomend voordeel is dat we 2 miljoen euro per jaar besparen (aan rentelasten en gemiste inkomsten).² Conservatief ingeschat levert deze keuze 10 miljoen euro op. Dit geld bestemmen we in een fonds 'Meer en betaalbaar bouwen voor jongeren en ouderen.'

3. Meer natuur en minder klimaatverandering

- Om onze jeugd goed te laten opgroeien verdient elke kern een **kinderboerderij en schooltuinen**. Op dit moment sluit het Ezelsbruggetje zijn deuren, en zijn er in Lansingerland vrijwel geen schooltuinen. Het natuurbeleid van het college laat op zich wachten, maar dit duldt geen uitstel. We maken daarom structureel 25.000 per jaar vrij voor 'natuur- en milieueducatie' en eenmalig 50.000 euro voor onderzoek naar de planning van kinderboerderij en schooltuinen. Op basis van een goed plan kunnen we dan in 2026 vanuit de Eneco-middelen investeren in uitbreiding van die voorzieningen. De Eneco-reserve bedraagt meer dan 90 miljoen euro en leent zich hier bij uitstek voor. Dat geldt overigens niet voor onderzoek naar een

---

² Conform de berekening van het college in antwoord op technische vragen van 20 februari 2024.

mogelijk investeringsfonds in duurzaamheid, zoals het college voorstelt. Dat hoort uit de lopende begroting te worden gefinancierd.

- De Eneco-reserve mag ook worden benut voor investeringen in natuur. We vragen het college om een investeringsplan voor te bereiden op basis van de bestaande inhoudelijke plannen en eventuele aanvullingen in de groenvisie. In de recente omgevingspeiling blijkt dat een verbetering van het groen nota bene de voornaamste reden (50%) zou zijn waarom mensen in Lansingerland willen blijven wonen. Denk voor investeringen aan de **groene schil rond Lansingerland**, inclusief uitbreiding van het Bergse Bos met het Hoekse Park West en Oost (zie kader).
- Het groen in onze omgeving is schaars en helaas steeds schaarser. Het Bijzonder Provinciaal Landschap **Midden-Delfland** is de naam van samenwerking in onze regio om het **landschap** beter te beschermen en te verbinden. Om aan dit landschap een impuls te geven, verdubbelen we onze bijdrage hieraan met 10.000 euro per jaar.
- Het **vergroenen van schoolpleinen** is goed op gang gekomen. Kinderen, leraren, de natuur, iedereen is tevreden. Het is daarom onverstandig en precies het verkeerde signaal om hier nu op te bezuinigen. In plaats van het schrappen van de bezuiniging, trekken we eenmalig ruim 200.000 euro uit om alle scholen in staat te stellen hun schoolpleinen te vergroenen, waarna we dit onderdeel maken van de reguliere onderhoudsplannen.

Uit het CDA verkiezingsprogramma 2022-2026

Een aaneengesloten landschap van Midden-Delfland tot in het Groene Hart, verdient ook een **offensief voor groene kernen**:

- Vanuit de Eneco-middelen trekken we 5 miljoen euro uit om de komende vier jaar samen met straatcomités en wijkverenigingen een vergroeningsoffensief uit te voeren binnen alle kernen langs woonstraten.
- Aan het einde van deze collegeperiode staan er 10.000 nieuwe bomen en 10 km. nieuwe hagen en plukbermen. Daarbij is zoveel mogelijk sprake van zelfbeheer, zodat inwoners zichzelf ook eigenaar voelen van 'hun' groen.
- In elk geval leggen we de 'groenblauwe ribben' uit het Ontwikkelplan Rottemeren aan, te weten de Voorlaan in Kruisweg, de Lange Vaart, Kooipad en Merenweg in Bleiswijk, tot en met de Limiettocht en Hoeksekade in Bergschenhoek. Deze verbindingen tussen de Rottemeren en de omgeving krijgen lange bomenrijen, natuurvriendelijke bermen en oevers en wandel- en fietspaden, zodat je de natuur al 'proeft' op weg naar het Rottemeregebied.
- De groen/blauwe verbindingen vanuit het masterplan Groenzoom afmaken.

- We koesteren inwoners die samenwerken om zonnedaken te realiseren, voorlichting geven voor isolatie en warmtepompen, etc. etc. Denk aan energiecoöperatie Nieuwe Lansinger Stroom. Hun 'clubhuis' de Energiewinkel is laagdrempelig toegankelijk voor alle inwoners en wordt goed gevonden. Het voorstel van het college om het **energieloket** dat ze faciliteren uit het centrum te halen en in het gemeentehuis een plek te geven is niet doordacht. De vrijwilligers zullen er minder graag komen en inwoners zullen het minder makkelijk vinden. Daarom schrappen we deze bezuiniging van 40.000 euro. In 2025 vragen we het energieloket om speciale

aandacht te schenken aan de tarieven van elektrisch laden. Deze stijgen namelijk overal fors. Dit is des te zorgelijker, omdat onze inwoners niet mogen uitwijken naar het alternatief van thuisladen op eigen zonnestroom. Dit is in Lansingerland namelijk niet toegestaan, in tegenstelling tot veel andere gemeenten. De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie roept nota bene ook op om het eigen gebruik te stimuleren ³om daarmee het net te ontlasten.

4. Fijne buurten en aantrekkelijke centra

- Van wijd en zijd komen mensen naar onze centra. Bleiswijk en Berkel en Rodenrijs staan er relatief goed voor, in Bergschenhoek moet nog verder geïnvesteerd worden. Wat we in elk geval niet moeten doen, is het schrappen van de **bloemen en kerstbomen** die de centra verfraaien. Dat houden we dus in stand (40.000 euro per jaar).
- Woongenot begint niet alleen bij een eigen huis, maar ook in een fijne buurt. Een fijne buurt is veilig, je kunt er spelen, mensen zien er naar elkaar om, en biedt aan veel verschillende mensen een plek. Het zijn soms kleine ergernissen of ongemakken die een buurt minder aantrekkelijk maken. Het is daarom niet wenselijk om zomaar uit bezuinigingsdrift de wegen anders in te richten. Bij de **Bonfut** in Berkel en Rodenrijs en op de **Hoeksekade** in Bergschenhoek zitten twee pollers in de weg. Tenzij inwoners er geen behoefte meer aan hebben en het verkeerskundig niet nodig blijkt, houden we die pollers in stand. Dan kost dat maar 12.000 euro per jaar.
- Een goede manier om buurten snel te laten verloederen, is om afval en beschadigingen niet snel te verwijderen en te repareren. Wetenschappers noemen dat: het *broken-window*-effect. Daarom gaan we – anders dan het college voorstelt - niet bezuinigen op het **verwijderen van graffiti** (8.000 euro).

5. Veiligheid voorop

- De **fietsveiligheid** in Lansingerland gaat achteruit. Er zijn veel te veel ongelukken, bijvoorbeeld bij de Berkelse Poort met scholieren van Melanchthon en Wolfert. Daarom stellen we eenmalig 50.000 euro beschikbaar voor onderzoek naar de fietstunnels onder de Boterdorpseweg, Klapwijkseweg en de N209, waarna uit de Eneco-reserve investeringen kunnen plaatsvinden.
- Jaren geleden was het idee van de **bewaakte fietsenstalling** bij metro Westpolder dat daar onder begeleiding bijstandsgerechtigden, waarvan Lansingerland er meer dan 600 kent, hier een oogje in het zeil zouden houden en zo maatschappelijk nuttig werk doen in ruil voor hun bijstandsuitkering. Toen in recente jaren bleek dat de betreffende gemeentelijke afdeling niet in staat was om deze bijstandsgerechtigden te 'leveren', werden externe medewerkers ingehuurd en nu liggen de kosten per stalling dus boven de 200.000 euro. Door te kiezen voor werkervaringsplaatsen in plaats van bewakers, besparen we geld. Per stalling

---

³ "Energiesector steunt duidelijkheid over salderen en roept op eigen gebruik te stimuleren." (15/10/24). [Link](#).

zijn de kosten ingeschat op 60.000 euro, dus we maken 120.000 euro beschikbaar (voor Rodenrijs en Westpolder). Zo krijgen we meer veiligheid, voor minder geld. Overigens zien we kans om bijstandsgerechtigden op nog meer manieren in staat te stellen ervaring op te doen een mooie bijdrage aan onze samenleving te leveren, hierop is actie nodig.

- Bij veiligheid geldt dat voorkomen beter is dan genezen. De **wijkbrandweerman** heeft in onze gemeente en in vele anderen zijn waarde bewezen. Het is tijd om de financiering daarom structureel te regelen. We maken daarvoor 85.000 euro per jaar vrij. Ieder jaar is ruimte voor een accent: in 2025 is dat een impuls aan het worden van een hartveilige gemeente en aan reanimatie.
- Veiligheid moet ook in cyberspace bevochten worden. De hoeveelheid online fraude en criminaliteit stijgt razend snel. De weerbaarheid van kleine ondernemers verdient versterking. We schrappen daarom de bezuiniging op het vergroten van de bewustwording van **cyberveiligheid** bij ondernemers.

6. Vitale verenigingen

- **Sport** houdt gezond en verbreedert. Bij een vereniging leer je waarden en normen, en je doet er vriendschappen op. Iedereen moet kunnen sporten. Verenigingen doen hun best om de contributie laag te houden, ondanks bv. de hoge huur die zij betalen voor zalen en sportvelden. En toch betaal je alleen al aan jaarcontributie voor voetbal al gauw 250 euro, en voor hockey 400 euro (exclusief kledingen materialen). Daarbij zijn er voor minima wel fondsen, maar voor de middenklasse niet. We moeten voorkomen dat zij uit kostenoverwegingen stoppen met sporten. Daarom schrappen we de huurverhogingen voor binnen- (5%) en buitensport (10%) die het college voorstelt bovenop de inflatie. Dat kost 80.000 euro per jaar. Overigens ligt met 31% het percentage lidmaatschappen van een sportvereniging volgens NOC-NSF in Lansingerland boven het landelijk gemiddelde, maar bijna 50% onder dat van de best presterende gemeenten (45%).⁴ Dat is onvoldoende, voor een gemeente die 'de sportiefste van Nederland' wil zijn.⁵
- Lansingerland herbergt veel **artistiek en sportief talent**. Om hen te ondersteunen bij het ontplooiën van nieuwe initiatieven, zoals recent muzieklessen voor volwassenen, is een opstartsubsidie behulpzaam, ook omdat de reguliere cultuursubsidie al overtekend is. Uiteindelijk zijn cultuurhuizen alleen nuttig en aantrekkelijk, als er ook voldoende lokale (amateur-)artiesten zijn. Ook in de sport verdienen initiatieven voor het in beweging krijgen van mensen die niet of nauwelijks sporten waardering en steun. Het college schrijft terecht in het knoppenboek bij deze bezuiniging: "Het afschaffen van deze regeling zorgt voor verschraling van het aanbod van nieuwe maatschappelijke, culturele en sportieve activiteiten." Straks blijft er alleen een cultuurhuis over, dat bijna alle middelen voor cultuur naar zich toetrekt. Exact waarvoor het CDA waarschuwde, en waarvan de wethouder zei dat ze dat zeker zou voorkomen, dreigt nu toch te gebeuren. We

---

⁴ Volgens <https://www.waarstaatjegemeente.nl/mosaic/dashboard/sport-en-cultuur>

⁵ Sportvisie 'Scoren met sport' (2019): "In 2030 staat Lansingerland als sportiefste gemeente op de kaart."

schrappen kortom deze bezuiniging van 36.000 euro per jaar op de **subsidieregeling Levendig Lansingerland**.

- **'UIT-in-Lansingerland-krant' of -pagina.** Een cultureel aanbod neerzetten is een ding, maar daarvoor een breed publiek trekken is een andere uitdaging. Al jaren koesteren culturele aanbieders in Lansingerland daarom de wens, en nu hebben zij de handen ineen geslagen, om een periodiek overzicht te maken van dit aanbod. Dat helpt Lansingerlanders, die traditioneel gewend waren om hun vertier in de omliggende gemeenten te zoeken, om het aanbod in eigen gemeente vinden. Op dit moment timmeren de aanbieders ieder zelf aan de weg met flyers en borden en social media, maar adverteren is voor hen in de regel te duur. Het voorstel is daarom, om een vaste pagina of krant in de lokale media te creëren, en wellicht een website. De aanbieders kunnen het vullen van dit overzicht zelf coördineren, zonder ambtelijke inzet. Wel is het nodig dat de subsidieregeling Levendig Lansingerland deze vorm van betaalde publiciteit mogelijk maakt. Waar nodig wordt de regeling daarvoor aangepast.

FINANCIIEEL OVERZICHT (alle bedragen x 1000)

	2025	2026	2027	2028
1. Een slanke overheid	427	830	523	515
Niet verhogen OZB woning-eigenaren	-521	-525	-532	-540
Halveren verhogen OZB niet-woningen 2025	-307	0	0	0
Verduurzamen beheer niet onnodig duur maken	400	500	600	600
Correct (inc.) inboeken hervormingsagenda jeugd ⁶	400	400	0	0
Stoppen met combinatiefunctionaris	165	165	165	165
Halveren inzet beleid en relatiemanagement sport	85	85	85	85
Verlagen max. temperatuur in gemeentehuis	50	50	50	50
Schrappen mobiel servicepunt	40	40	40	40
Stoppen lobby ZoRo	9	9	9	9
Schrappen sportboxen	6	6	6	6
Stoppen met circus genaamd burgerparticipatie	0	0	100	100

	2025	2026	2027	2028
2. Samenleven doe je niet alleen	-96	-88	-88	-88
Oranjecomité's niet belasten met afvalinzameling	-3	-3	-3	-3
Met 20% verhogen subsidie volksfeesten (Koningsdag, Sinterklaas)	-6	-6	-6	-6
Behoud vergoedingen gehandicaptenparkeerkaart en -plaats	-25	-25	-25	-25
Niet verhogen leges huwelijken tot > EUR 1000,-	-10	-10	-10	-10
Meer inzet op monumenten en erfgoed	-5	-5	-5	-5
Behoud gratis ontheffingen RVV	-15	-15	-15	-15
Uitvoeren motie ter invoering jeugdlintje	-32	-24	-24	-24

	2025	2026	2027	2028
3. Meer natuur en minder klimaatverandering	-35	-35	-75	-75
Elke kern een kinderboerderij en schooltuinen	-25	-25	-25	-25
Investeren in het landschap (BPL Midden-Delfland)	-10	-10	-10	-10
Behoud energieloket in dorpscentrum	0	0	-40	-40

	2025	2026	2027	2028
4. Fijne buurten en aantrekkelijke centra	-37	-62	-62	-62

⁶ Niet aangetoond is dat dit een structurele uitgave is. Daarom boeken we deze incidenteel in (zie daar).

Behoud bloemen in de centra	0	-25	-25	-25
Behoud kerstbomen in de centra	-15	-15	-15	-15
Gewoon graffiti blijven verwijderen	-8	-8	-8	-8
Poller Bonfut behouden	-4	-4	-4	-4
Terugplaatsen poller Hoeksekade	-10	-10	-10	-10

	2025	2026	2027	2028
5. Veiligheid voorop	-207	-207	-207	-207
Wijkbrandweerman behouden (incl. hartveiligheid)	-85	-85	-85	-85
Twee bewaakte fietsenstallingen – niet alleen camera's (inzet bijstandsgerechtigden)	-120	-120	-120	-120
Bewustwording cyberveiligheid bij ondernemers	-2	-2	-2	-2

	2025	2026	2027	2028
6. Vitale verenigingen	-92	-116	-116	-116
Geen extra huurverhoging buitensport	-26	-50	-50	-50
Geen extra huurverhoging binnensport	-30	-30	-30	-30
Behoud subsidieregeling Levendig Lansingerland	-36	-36	-36	-36

De som van bestedingen en besparingen leidt tot de volgende **structurele** saldi:

	2025	2026	2027	2028
Ontwerp-begroting structureel	93	-7.093	-8.553	-5.351
Tegen-begroting structureel	53	-6.771	-8.578	-5.384

De **incidentele** lasten in jaren 2025 en 2026 komen ten laste van de Algemene Reserve, die in 2024 volgens de ontwerp-begroting bijna 76 mln. euro bedraagt.

	2025	2026	2027	2028
Incidentele wijzigingen	-385	-400	0	0
Impuls groene schoolpleinen	-70	-130	0	0
Investering 'groene schil' uit Eneco-reserve	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.
Ontwikkelen innovatief bedrijventerrein Bleizo	2000	2000	2000	2000
Dotatie Fonds 'Meer en betaalbaar bouwen'	-2000	-2000	-2000	-2000
Onderzoek en ontwerp drie fietstunnels	-50	0	0	0
Onderzoek kinderboerderijen en schooltuinen	-50	0	0	0
Stoppen pilot gratis ov	65	130	0	0
Verkoop mobiel servicepunt	120	0	0	0
Hervormingsagenda jeugd	-400	-400	0	0